

تهران، گزارش پژوهشی پژوهشکده شورای نگهبان، شماره مسلسل ۱۳۹۰، ص ۱۹، ۱۳۹۰.

۳۹. محمدابراهیم انصاری لاری، نظارت بر مطبوعات در حقوق ایران، تهران: سروش، چاپ اول، ۱۳۷۵، ص ۱۳۷.

۴۰. ناصر مکارم شیرازی، استفتانات جدید، قم: انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب علیه السلام، جلد سوم ص ۵۹۵، ۱۴۲۷.

۴۱. این مصوبه مربوط به سیاست‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در حوزه مطبوعات شماره ۱۵۱۱ د ش ۱۳۸۷/۵/۲۰ است که در جلسات ۴۷۸ و ۴۸۰ مورخ ۱۳۸۰/۲/۱۸ و ۱۳۸۰/۴/۱۲، شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده بود (قابل مشاهده در <https://b2n.ir>) (۶۱۴۳۶۵/۱۲). هرچند مدتی بعد بر اساس رأی هیئت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره کلاسه پرونده ۳۳۱/۳۰۱ و دادنامه شماره ۱۱۷/۱۱ به تاریخ ۱۳۸۷/۲/۲۲ ابطال گردید (قابل مشاهده در <https://divan-edalat.ir>) (۶۳۲۸/aho-detail).

۴۲. مولی احمد بن محمد مهدی نراقی، رسائل و مسائل، قم: کنگره راقیین مآل مهدی و ملا احمد، چاپ اول، جلد دوم، ص ۲۱۵، ۱۴۲۲.

۴۳. ناصر مکارم شیرازی، احکام بانوان، قم: انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب علیه السلام، چاپ یازدهم، ۱۴۲۸، ص ۱۸۵.

۴۴. مرتضی بن محمد امین انصاری ذرفولی، صراط النجاة (محشی، شیخ انصاری)، قم: کنگره جهانی بزرگداشت شیخ اعظم انصاری، چاپ اول، ص ۳۲۹، ۱۴۱۵.

۴۵. محمد فاضل موحدی لنگرانی، رساله توضیح المسائل، قم: چاپ صدوچهاردهم، ص ۴۳۷، ۱۴۲۶.

۴۶. محمدباقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، حدود و قصاص و دیات (مجلسی)، تهران: مؤسسه نشر آثار اسلامی، چاپ اول، ص ۳۲، بی تا.

۴۷. حسینعلی منتظری نجف آبادی، رساله استفتانات، قم: چاپ اول، جلد اول، ص ۲۹۰، بی تا.

۴۸. حسینعلی منتظری نجف آبادی، مجازات‌های اسلامی و حقوق بشر، قم: ارغوان دانش، چاپ اول، ص ۷۴، ۱۴۲۹.

۴۹. با توجه به اینکه قید «عدم اخلاق» به مبانی اسلام پیش از درج در این اصل، در اصل ۲۴ قانون اساسی مربوط به آزادی فعالیت نشریات و مطبوعات ذکر شده بود، لذا بحثی در خصوص کیفیت و چارچوب این قید در میان نمایندگان صورت نمی‌گیرد و به مباحث طرح شده در ذیل مذاکرات مربوط به اصل ۲۴ اکتفا می‌شود. اما در مشروح مذاکرات اصل ۲۴ قانون اساسی نکاتی وجود دارد که با توجه به تعاریف ارائه شده از مبانی اسلام اشاره به آن‌ها لازم و ضروری است. از جمله قودی که نمایندگان در مشروح

آزادی تظاهرات و آزادی اجتماع در معابر عمومی، حرکت گروهی از مردم برای بیان نظریاتشان یا به منظور رسیدن به هدفی خاص است که به صورت راه‌پیمایی در خیابان‌ها یا میدان‌های شهر صورت می‌گیرد. در تظاهرات خیابانی گروهی از مردم در خیابان‌ها و میدان‌های شهر همراه با سر دادن شعار و بالا بردن پرده نوشته حرکت و تجمع می‌کنند.^{۲۷}

تظاهرات از جمله آزادی‌هایی است که بر اساس آن، افراد مطالبات و اعتراضات خود را در مقابل قدرت عمومی ابراز می‌کنند؛ بنابراین می‌توان گفت تظاهرات یعنی گروهی از افراد، با حضور در معابر عمومی و استفاده از یک فرصت نمایشی به بیان خواسته جمعی خود بپردازند.^{۲۸}

۳. سلاح

سلاح به ابزار و آلتی گفته می‌شود که با آن می‌جنگند.^{۲۹} سلاح انواع مختلف دارد، ولی به طور کلی به دو نوع سلاح سرد و گرم تقسیم می‌شود. سلاح سرد، سلاحی است که آتشین نمی‌شود؛ مانند پنجه بوکس، شوکر، کارد، خنجر، قمه، شمشیر. سلاح گرم، سلاحی آتشین مانند تفنگ، نارنجک، کوکتل مولوتف و انواع بمب است.^{۳۰}

برخی دیگر نیز سلاح را بر اساس کارایی و هدف ساخت آن به دو دسته «سلاح بالطبع» و «سلاح بالقصد» تقسیم بندی کرده‌اند.^{۳۱} سلاح بالطبع، مانند شمشیر و تانک و توپ، و سلاح بالقصد مانند چکش و چاقو است که به قصد جنگ و دفاع و منازعه و قتل و ضرب و جرح استفاده شود.^{۳۲}

با توجه به اطلاق عنوان «سلاح» در این اصل باید در نظر داشت درج قید «بدون حمل سلاح» برای جواز آزادی تشکیل اجتماعات و راه‌پیمایی‌ها، شامل هر نوع سلاح سرد و گرم و سلاح بالطبع و بالقصد می‌شود. حمل سلاح از جانب افراد، اعضای حزب و هواخواهان می‌تواند نشانه ناتوانی دولت در برقراری نظم، نشانه تهدید مقامات قانونی یا به منظور برهم زدن امنیت و آرامش عمومی جامعه باشد که به هر حال قانون اساسی صریحاً آن را منع کرده است.

۴. مبانی اسلام

در اصل ۲۷ قانون اساسی، آزادی تشکیل اجتماعات و راه‌پیمایی‌ها به عدم اخلاق به مبانی اسلام مقید و محدود شده است. علاوه بر این اصطلاح، عباراتی همچون «موازین اسلام» و «احکام اسلام» نیز از جمله محدودیت‌های دیگر آزادی‌اند که در قانون اساسی استفاده می‌شوند که البته هریک از این موارد واجد معنای خاصی هستند.^{۳۳}

در مقام بیان منظور قانون‌گذار از این اصطلاح، برخی با توجه به بندهای شش‌گانه اصل دوم قانون اساسی^{۳۴} که پایه و مبانی نظام جمهوری اسلامی را بیان کرده است،^{۳۵} «مبانی اسلام» در اصل ۲۷ قانون اساسی را به اصول دین و مذهب در بندهای شش‌گانه این اصل تعمیم داده‌اند،^{۳۶} اما کامل‌ترین تعریف